

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1926.

Ljubljana, 6. marca 1926.

Štev. 2.

11.

OKROŽNICA SV. OČETA PAPEŽA PIJA XI. „QUAS PRIMAS“

O PRAZNIKU GOSPODA NAŠEGA JEZUSA KRISTUSA KRALJA.

PAPEŽ PIJ XI.

Častiti bratje, pozdrav in apostolski blagoslov.

V prvi okrožnici, ki smo jo takoj po nastopu pontifikata poslali vsem škofom, smo razpravljali o glavnih vzrokih onih nesreč, ki stiskajo in tepejo človeški rod, in smo, kakor se spominjamo, ne le jasno označili, da je vse zlo prišlo nad ves svet radi tega, ker je premnogo ljudi odstranilo Jezusa Kristusa in njegovo najsvetejšo postavbo iz svojega zasebnega, pa tudi iz družinskega in javnega življenja, ampak da tudi ne bo nikdar prisvetilo trdno upanje trajnega miru med narodi, dokler se bodo pojedinci in dokler se bodo države branile priznati nad seboj gospostvo našega Odrešenika. Opominjali smo dalje, da je treba *mir Kristusov* iskati v *kraljestvu Kristusovem*, in obljubili smo, da hočemo tudi Mi v tem oziru storiti, karkoli bo v Naših močeh. Naglašamo: v kraljestvu Kristusovem, ker smo uverjeni, da se za obnovenje in utrditev miru ne moremo izdatneje truditi, kakor da utrdimo gospostvo Našega Gospoda. Jasno pričakovanje boljših časov so v Nas vzbudila vstajajoča ali potrjujoča se nagibanja ljudstev h Kristusu in njegovi Cerkvi, ki edina more prinesiti rešitev. V tem gibanju se opaža, da se mnogi, ki so zaničevali gospostvo Odrešitelja in so radi tega bili kakor izgnani iz tega kraljestva, pripravljajo na srečno in skorajšnjo vrnitev k dolžnostim pokorščine.

In res, ali ne služi vse, kar se je tekom svetega leta dogodilo in storilo večnega spominjanja in spomina vrednega, v največjo čast in slavo Ustanovitelju Cerkve, našemu najvišjemu Kralju in Gospodu? Že misijonska razsava je z vsem, kar je svetu javno pokazala, vzbudila in ganila srca ljudi, ko so videli, kako se Cerkev trudi, da bi se od dne do dne bolj razširjalo kraljestvo njenega božjega Ženina po vseh delih sveta in na najoddaljenejših otokih morja; in dalje, koliko pokrajin je že prirastlo katoliškemu imenu po znoju in krvi srčnih in nepremagljivih misijonarjev; in potem, kako prostrani so še kraji, ki jih je treba podvreči zveličavnemu

in dobrotnemu gospostvu našega Kralja. In dalje, ali ni bil namen vseh onih, ki so pod vodstvom škofov in duhovnikov od vseh strani prihitali v sveto mesto, potrditi, ko so očistili svoje duše na grobeh apostolov in vpričo Nas, da so in hočejo ostati v kraljestvu Kristusovem? In prav to kraljestvo našega Zveličarja se je zasvetilo takorekoč v novi luči, ko smo šest spoznavalcev in devic, po dokazu in hvali največjih čednosti, prišteli med svetnike. O, kako je od veselja zaigralo Naše srce, koliko tolažbe smo čutili, ko je v sijajni cerkvi sv. Petra po prebranju dekreta proglašenja v zahvalni pesmi zaklicala nepregledna množica vernikov: »*Ti, Kristus, si kralj veličastva.*« Dočim namreč ljudje in države, odtujene od Boga, razpaljene od ognja zavisti in notranje razrvanosti hite v razpad in pogubo, pa Cerkev božja ne neha dajati človeškemu rodu kruha duhovnega življenja in tako ustvarja zapored rodove svetih mož in žena Kristusu, ki ne neha vse one, ki so mu v njegovem zemeljskem kraljestvu bili zvesti in pokorni razširjevalci, klicati v večno zveličanje nebeškega kraljestva. Poleg tega smo šestnajsto stoletnico nicejskega zbora, ki se je dovršila v svetem letu, tem rajši zaukazali praznovati in Mi sami smo jo hoteli v Vatikanski baziliki proslaviti, ker je ta cerkveni zbor potrdil in proglasil za verski nauk, da je Edinorojeni Sin Božji istega bistva z Očetom in ker je svoji veroizpovedi dodal stavek: »In njegovemu kraljestvu ne bo konca« ter tako potrdil kraljevo dostojanstvo Kristusovo.

Ker je torej to sveto leto dalo toliko povoda za osvetljenje kraljestva Kristusovega, menimo, da bomo storili apostolske službe vredno delo, ako ustrežemo posamezno in skupno Nam poslanim prošnjam večine kardinalov, premnogih škofov in vernikov in sklenemo to sveto leto z uvedbo posebnega praznika našega Gospoda Jezusa Kristusa Kralja v cerkveno bogoslužje. Ta zadeva Nas tako veseli, da vam želimo, častiti bratje, o njej nekoliko spregovoriti; vaša naloga pa bo potem, da boste, karkoli bomo povedali o češčenju Kristusa Kralja, tako prilagodili razumevanju in čustvovanju ljudstva, da bodo iz vsakoletnega praznovanja novega praznika izvirale in sledile mnoge koristi.

Že davna in splošna je navada, da se Kristus imenuje v posebnem pomenu besede kralj radi najvišje stopnje popolnosti, s katero se odlikuje in dviga nad vse stvarstvo. Tako pravimo, da *kraljuje v dušah ljudi*, ne le s svojo dušno bistrostjo in vseobsežnim znanjem, ampak ker je on sam Resnica in morajo ljudje od njega zajemati resnico in jo sprejemati z vso pokorščino; *da kraljuje v volji ljudi*, ne pravimo samo zato, ker vlada v njem popolna enakost in podložnost človeške volje s svetostjo božje volje, ampak tudi, ker s svojim nagibanjem tako vpliva na našo voljo, da se navdušimo za vse plemenito. Končno priznamo Kristusa za *Kralja src* radi njegove *vse znanje presegajoče ljubezni*,¹ radi njegove krotkosti in dobrotnosti, ki pridobiva duše: kajti nihče ni bil tako ljubljjen med vsemi narodi, kakor Kristus, in nikogar ne bodo v bodoče tako ljubili. Da se o stvari še

¹ Ef 3, 19.

točneje izrazimo, je treba reči, da morajo vsi spoznati, da moramo Kristusu v pravem pomenu besede prilastovati kraljevsko čast in moč, kajti o nikomer, v kolikor je človek, se ne more reči, kakor o Kristusu, da je prejel od Očeta *moč in čast in gospostvo*,² ker je kot Beseda božja z Očetom istega bistva in mora zato imeti z Očetom vse skupno, in zato tudi najvišjo in najpopolnejšo oblast nad vsemi stvarmi.

Ali ne beremo v sv. pismu večkrat o Kristusu Kralju? Imenuje se kot gospodovalec, ki bo izšel iz Jakoba,³ ki je postavljen od očeta kralj nad Sionom, njegovo sveto goro in ki bo dobil za dediščino narode in v last vse pokrajine zemlje.⁴ V zaročni pesmi, ki ga slavi pod podobo silno bogatega in mogočnega kralja, kot pravega bodočega kralja Izraelovega, se glasi: *Tvoj prestol, o Bog, je od veka do veka, žezlo pravice je žezlo tvojega kraljestva*.⁵ Opustiti hočemo še druga taka mesta in navesti le še eno, v katerem se kakor v izpopolnjenje podobe Kristusa napoveduje, da bo njegovo kraljestvo brez meje, obogateno z darovi pravičnosti in miru: *V njegovih dnevih bo izšla pravičnost in obilnost miru... In bo gospodoval od morja do morja, in od reke do krajnih meja zemlje*.⁶

Temu se pridružujejo nadaljnja napovedovanja prerokov, zlasti ono najbolj znano mesto preroka Izaije: *Dete nam je rojeno in Sin nam je dan, in na njegovi rami je poglavarstvo in imenuje se Čudoviti, svetovalec, Bog, močni, oče prihodnjih časov, poglavar miru. Njegovo kraljestvo se bo razširjalo, in miru ne bo konec; na Davidovem sedežu in v njegovem kraljestvu bo sedel, da ga utrjuje in podpira s sodbo in pravico od zdaj in na vekomaj*.⁷ V istem smislu, kakor Izaija, prerokujejo tudi drugi preroki, kakor Jeremija, ki napoveduje *pravično mladiko* iz rodu Davidovega, ki bo kot sin Davidov *vladal kot kralj in bo moder in bo po pravici sodil na zemlji*,⁸ enako Daniel, ki napoveduje ustanovitev kraljestva od Boga nebes, katero *ne bo razdejano na vekomaj... in bo stalo na veke*⁹ in kmalu potem dostavlja: *Gledal sem v nočni prikazni in glej prišel je nekdo z oblaki neba, kakor sin človekov in se je približal staremu na letih in pred njegovo obličje so ga postavili. On pa mu je dal oblast in čast in kraljestvo; in vsa ljudstva, rodovi in jeziki mu bodo služili; njegova oblast je večna oblast, ki ne bo odvzeta; in njegovo kraljestvo ne bo razdejano*.¹⁰ In kar je napovedal prerok Zaharija o krotkem kralju, kateri prijaše v Jeruzalem ob radosti ljudstva *sedeč na oslici in na osličinem žrebetu, pravičen in rešenik*:¹¹ ali niso te prerokbe sveti pisatelji evangelijev priznali in potrdili

² Dan 7, 13—14.

³ 4 Moz 24, 19.

⁴ Ps 2.

⁵ Ps 44.

⁶ Ps 71.

⁷ Iz 9, 6—7.

⁸ Jer 23, 5.

⁹ Dan 2, 44.

¹¹ Zah 9, 9.

¹⁰ Dan 7, 13—14.

kot izpolnjene? Nauk o Kristusu Kralju, ki smo ga tu povzeli po starem zakonu, se nadaljuje tudi v novem zakonu, da še več, veličastno in sijajno se potrjuje. Le mimogrede omenimo oznanjenje nadangela, ki pouči Devico, da bo rodila sina, kateremu bo dal Gospod Bog prestol Davida njegovega očeta in ki bo kraljeval v hiši Jakobovi na veke in čigar kraljestva ne bo konec.¹² Kristus je sam pričal o svojem gospostvu, ko je v zadnjem govoru ljudstvu govoril o večnem plačilu in kazni pravičnih in krivičnih, ko je odgovoril rimskemu oblastniku na njegovo javno vprašanje, ali je on kralj, in ko je po svojem vstajenju dal apostolom oblast, učiti in krščevati vse narode, in ko se je ob dani priliki imenoval kralja¹³ in se javno potrdil kralja¹⁴ in slovesno izjavil, da mu je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji.¹⁵ Kaj drugega, kakor najvišja oblast in neskončnost kraljestva njegovega se s tem naznanja? Ali naj se zato čudimo, ako *ima* oni, ki se od sv. Janeza imenuje *prvak kraljev zemlje*,¹⁶ in se je prikazal apostolu v prikazni o bodočnosti, *na svojem oblačilu in na svojem ledju zapisano: Kralj kraljev in Gospod gospodovalcev?*¹⁷ Saj je Kristusa določil Oče za *dediča veseljstva*,¹⁸ zato mora kraljevati, dokler ob koncu sveta ne položi svojih sovražnikov pod noge Boga in Očeta.¹⁹ Iz tega soglasnega nauka svetih knjig je moralo slediti, da katoliška Cerkev, ki je kraljestvo Kristusovo na zemlji in ki naj se razširi na vse ljudi in na vse zemlje, pozdravlja v bogoslužju tekom cerkvenega leta svojega Začetnika in Ustanovitelja na razne načine počeščenja kot Kralja in Gospoda in Kralja kraljev. Ona uporablja te častne naslove, ki izražajo v lepi raznolikosti isto misel, še dandanes v javnih molitvah, s katerimi se vsak dan časti božje veličastvo, in pri daritvi neomadeževane hostije, kakor jih je rabila v starih duhovskih molitvah in v starih zakramentarijih. V tej neprestani hvali Kristusa Kralja bomo lahko našli najlepše soglasje med našim in vzhodnim obredom, tako, da tudi tu velja izrek: *Postavo verovanja določa postava molitve.*

Na kakšnem temelju pa stoji to dostojanstvo in ta oblast našega Gospoda, pové dobro sv. Ciril Aleksandrijski: *»On ima, da se tako izrazimo, gospostvo nad vsemi stvarmi, ki si ga ni prilastil s silo, in ki mu ni došlo od drugod, ampak ga ima po svojem bistvu in naravi,*²⁰ to se pravi, njegovo gospostvo je utemeljeno v oni čudoviti zvezi božje osebe in človeške narave. Iz tega sledi ne le, da morajo angeli in ljudje moliti Kristusa kot Boga, ampak da se morajo njemu kot Človeku in njegovemu gospostvu pokoravati in mu podložni biti angeli in ljudje: Kristus je namreč prejel že iz naslova edino te zveze božje osebe s človeško naravo oblast nad

¹² Lk 1, 32—33.

¹³ Mt 25, 31—40.

¹⁴ Jan 18, 37.

¹⁵ Mt 28, 18.

¹⁶ Raz 1, 5.

¹⁷ Raz 19, 16.

¹⁸ Hebr 1, 1.

¹⁹ 1 Kor 15, 25

²⁰ In Luc. X.

vsemi stvarmi. — In katera misel nam more biti prijetnejša in slajša, kakor misel, da nam Kristus ne gospoduje le, ker mu ta pravica že po bistvu pripada, ampak ker si je to pravico tudi pridobil z delom odrešenja? O da bi vsi pozabljivi ljudje imeli vedno pred očmi, koliko smo stali našega Odrešenika: *Niste bili odkupljeni z minljivim zlatom in srebrom... ampak z drago krvjo Kristusa, kakor neomadeževanega in nedolžnega jagnjeta.*²¹ Nismo torej sami svoji, ko nas je Kristus odkupil za veliko ceno;²² naša telesa so udje Kristusovi.²³

Da na kratko označimo območje in naravo tega gospostva, skoraj ni treba omeniti, da obstoji v trojni oblasti. Ako bi te trojne oblasti ne obsegalo, bi se komaj moglo razumevati kot gospostvo. Iz sv. pisma vzeta pričevanja o vseobčem gospostvu našega Odrešenika dokazujejo več kot zadostno, in katoliški verski nauk je, da je bil Kristus dan ljudem kot Odrešenik, kateremu naj zaupajo, toda hkrati kot zakonodajalec, kateremu morajo biti pokorni.²⁴ Sveti evangeliji nam pripovedujejo, da je dajal zapovedi, še več, uvajajo ga kot postavodajalca. In božji Učitelj je ob raznih prilikah na razne načine poudarjal, da vsi, ki izpolnjujejo njegove zapovedi, kažejo s tem ljubezen do njega in da bodo ostali v njegovi ljubezni.²⁵ Da pa je bila Jezusu dana od Očeta sodna oblast, je sam oznanil Judom, ko so mu očitali, da skruni sobotni počitek z ozdravljenjem bolnika, rekoč: *Oče ne sodi nikogar, temveč je vso sodbo dal Sinu.*²⁶ V tem je obseženo tudi — ker se to ne da ločiti od sodbe — da po pravici deli plačilo in kazen ljudem, dokler še žive. Poleg tega je treba pripisovati Kristusu takozvano izvršilno oblast; ker morajo njegovemu gospostvu biti podložni vsi, mora trdovratnim grešnikom, ki mu odpovedo pokorščino, napovedati kazen, kateri nihče ne more ubežati.

Da je to kraljestvo predvsem duhovno in da se nanaša predvsem na duhovne stvari, kažejo jasno navedena mesta sv. pisma, kakor to tudi potrjuje Kristus sam s svojim delovanjem. Ko so namreč Judje in celo apostoli ob raznih prilikah napačno mislili, da bo Mesija pridobil ljudstvu prostost in da bo obnovil kraljestvo Izraela, se je trudil to njihovo prazno misel in upanje odvzeti in izpodbiti; ko ga je hotela ljudska množica, prevzeta čudenja, proglasiti za kralja, je odšel in se skrnil izbegavajoč i ime i čast kralja; pred rimskim oblastnikom je izjavil, da njegovo kraljestvo *ni od tega sveta*. To kraljestvo se v evangelijih kaže tako, da naj se ljudje s pokoro pripravljajo vstopiti v to kraljestvo in da morejo priti vanje le po veri in krstu, ki čeprav je zunanji obred, vendar notranje prerojenje kaže in izvrši; to kraljestvo je nasprotno edino kraljestvo satana in moči teme; od podložnikov ne zahteva samo, da odtrgajo svoje srce od bogastva in

²¹ 1 Petr 1, 18—19.

²² 1 Kor 6, 20.

²³ 1 Kor 6, 15.

²⁴ Conc. Trid. Sess. VI. can. 21.

²⁵ Jan 14, 15; 15, 10.

²⁶ Jan 5, 22.

posvetnih dobrin, da naj bodo blagih nravi in da so žejni in lačni pravice, ampak, da zatajujejo samega sebe in nosijo svoj križ. Ker je pa Kristus kot Odrešenik pridobil Cerkev s svojo krvjo in je kot Duhovnik samega sebe daroval in se še daruje za grehe, mora vsakdo spoznati, da njegovo kraljevsko dostojanstvo vsebuje duhovno naravo obojne službe, odrešeniške in duhovniške. Sicer bi se pa grdo motil, kdor bi odrekal Kristusu oblast nad časnimi stvarmi, ki jo je prejel od Očeta kot neomejeno pravico nad vsemi stvarmi tako, da je vse podložno njegovi volji. Vendar pa, dokler je živel, ni nikdar izvrševal te oblasti, in kakor je nekdanj odklanjal svetno imetje in njegovo upravo, tako je dovoljeval in še danes dovoljuje te stvari onim, ki jih imajo. Lepo se zato glasi: *Ne odjemlje minljivega, ki daje nebeško kraljestvo.*²⁷ Tako torej obsega gospostvo našega Zveličarja vse ljudi. V tem pogledu radi ponavljamo besede Našega prednika, Leona XIII. nesmrtnega spomina: »Njegova oblast se ne razteza le na narode katoliškega imena, ali edino na one, ki po svetem krstu kajpada pravno pripadajo Cerkvi, pa so se po zmotah odvrnili od nje, ali ki so ločeni od njene ljubezni, ampak obsega tudi one, ki še nimajo krščanske vere, tako da je ves človeški rod v resnici v oblasti Jezusa Kristusa.«²⁸ Tu ni razlike med posamezniki, rodbinami ali državnimi družbami, ker ljudje zvezani v družbah niso nič manj pod oblastjo Kristusovo, kakor posamezniki. On je namreč izvir zasebne in splošne blaginje: *In v nikomer drugem ni zveličanja; zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, da bi se mogli v njem zveličati.*²⁹ On je tako posameznim državljanom, kakor tudi državi začetnik blagostanja in resnične blaženosti. *Za državo in posameznega človeka je namreč vir sreče isti; ko država ni drugega, kakor složno mnoštvo ljudi.* Vladarji narodov naj se zato ne branijo Kristusovemu gospostvu sami in z ljudstvi dajati javno dokaze spoštovanja in pokorščine, ako hočejo ohraniti sebi nezmanjšano veljavo ter pospeševati in množiti srečo domovine. Kajti kar smo ob začetku vladanja pisali o silno zmanjšani veljavi prava in spoštovanja do oblasti, to moremo z isto prikladnostjo reči danes: »Ko so Boga in Jezusa Kristusa — tako smo tožili — odstranili iz postav in iz države ter tako svoje veljave niso več zajemali od Boga, ampak od ljudi, se je zgodilo, da se je zrušil sam temelj veljave in moči, ker je bil odstranjen glavni vzrok, zakaj imajo eni pravico vladati, drugi pa dolžnost pokorni biti. Zato se je morala pretresti vsa človeška družba, ker ni več slonela na nobeni trdni in varni podpori.«³¹

Če torej ljudje zasebno in javno priznavajo kraljevsko čast Kristusu, ne more drugače biti, kakor da izhajajo iz tega za človeško družbo nad vse velike dobrote, kakor: pravična svoboda, red in blagost, sloga in

²⁷ Hymn. Crudelis Herodes, in off. Epiph.

²⁸ Okr. Annum sacrum, z dne 25. maja 1899.

²⁹ Apd 4, 12.

³⁰ Sv. Avguštin Ep. ad Macedonium, c. III.

³¹ Okr. Ubi arcano.

mir. Kraljevsko dostojanstvo Kristusovo posvečuje namreč na eni strani veljavo prvakov in vladarjev, na drugi strani pa tudi oplemeniti dolžnosti in pokorščino podložnih. Radi tega je sicer zapovedal apostol Pavel ženam in sužnjem, naj spoštujejo v svojih možeh in svojih gospodarjih Kristusa, a je opominjal, naj jim ne bodo pokorni kot ljudem, ampak edino, ker namestujejo Kristusa, ker bi bilo nedostojno, da bi od Kristusa odrešeni ljudje bili ljudem pokorni. »*Drago ste bili odkupljeni, ne bodite zato sužnji ljudem.*«³² Če bodo prvaki in pravilno izbrani oblastniki uverjeni, da ne zapovedujejo v lastnem imenu, ampak po ukazu in namesto božjega kralja, je lahko umljivo, kako sveto in modro bodo upravljali svojo oblast in kako se bodo pri dajanju in vršenju postav ozirali na splošno dobro in na človeško dostojanstvo svojih podložnikov. Tedaj bo vzcvetel in se ustalil miren red, ker ne bo vzroka vstaje: ako namreč podložnik vidi, da so vladarji in ostali oblastniki ljudje njemu enaki, pa da so iz kakega razloga nevredni in pokaranja vredni, jim zaradi tega ne bo odrekel oblasti, ker bo gledal v njih dano mu podobo in veljavo Kristusa Boga-Človeka. Kar potem zadeva slogo in mir, je jasno, da se bodo, čim večja je država in čim več ljudstva obsega, tudi ljudje zavedali svoje skupnosti, ki jih veže med seboj. Ta zavest zavira mnoge spore, pa tudi omiljuje in zmanjšuje njih bridkosti. In zakaj naj bi, če obsega gospostvo Kristusovo vse narode, obupali nad mirom, ki ga je prinesel na zemljo kralj miru, oni kralj, pravimo, ki je prišel, da bi *prinesel vsem spravo*, in *ne da bi se mu služilo, ampak da bi služil*, in ki je bil, dasi Gospod vsega, zgled ponižnosti in je dal največjo zapoved v zvezi s postavo ljubezni, in ki je razen tega rekel: *Moj jarem je sladak in moje breme je lahko?* O kako srečni bi lahko bili, ako bi se dali voditi od Kristusa posamezni ljudje in rodbine in države. Tedaj bi mogli — da rabimo besede Našega prednika Leona XIII., ki jih je pred petindvajsetimi leti naslovil na vse škofo katoliškega sveta — zaceliti toliko ran, tedaj bi vse pravo zadobilo spet svojo naravno moč, vrnile bi se dobrote miru, odpadli bi meči in orožje iz rok, ker bi vsi sprejeli vladarstvo Kristusovo in mu bili radi pokorni, in ker bi vsak jezik izpovedoval, da je naš Gospod Jezus Kristus v slavi Očetovi.«³³

Da pa bodo te tako zaželene koristi tem večje in da se v krščanski družbi trajno ustalijo, je treba, da se spoznanje kraljevskega dostojanstva našega Odrešenika čimbolj razširi. Menimo, da temu namenu ne more nič bolj služiti, kakor da se ustanovi poseben praznik Kristusa Kralja. Za verski pouk ljudstva in za dviganje k veselju notranjega življenja imajo vsakoletni prazniki svetih skrivnosti mnogo več učinka kakor najgloblji bogoslovni dokazi; dočim so namreč ti namenjeni za manje število in le za izobraženejše ljudi, pa cerkveni prazniki razmajejo in poučujejo vse vernike; verski dokazi govore samo enkrat, prazniki pa takorekoč vsako

³² 1 Kor. 7, 23.

³³ Okr. Annum sanctum, z dne 25. maja 1899.

leto in vedno; dokazi so predvsem za razum, prazniki pa v korist celega človeka, za um in srce. Da, ker sestoji človek iz duše in telesa, je treba, da ga zunanje praznovanje svetih dni tako prevzame in spodbudi, da se po raznovrstni lepoti svetih obredov obilno navzame božjih nauk, ki mu morejo, ko so mu prešli v kri in meso, služiti v napredovanje duhovnega življenja.

Cerkvena zgodovina nam priča, da so taki prazniki tekom časa nastajali drug za drugim, ko je to zahtevala potreba ali korist krščanskega ljudstva, namreč, ko je bilo treba ljudstvo v splošnih nevarnostih hrabriti ali obvarovati od razširjajočih se krivih ver in zmot, ali če je bilo treba ljudstvo nagniti, da bi kako versko skrivnost ali delo božje dobrotljivosti z večjo pobožnostjo slavilo. Tako so pričeli od prvih stoletij po Kristusu, ko so kristjane najhuje preganjali, častiti mučence, *da bi bili prazniki mučencev*, kakor pravi sv. Avguštin, *spodbuda za mučeništvo*.³⁴ Tako so nadalje liturgične časti, določene svetim spoznavalcem, devicam in vdovam, čudovito mnogo pripomogle za vzbujanje čednosti, potrebnih vernikom tudi v mirnih časih. Zlasti pa se je po praznikih, ustanovljenih v čast preblažene Device, doseglo, da krščansko ljudstvo ni le bolj goreče častilo Mater božjo kot svojo največjo zaščitnico, ampak da je tudi vzplamtelo k večji ljubezni do svoje nebeške matere, ki mu jo je Zveličar kakor po svoji oporoki zapustil. Izmed dobrot, ki so izvirale iz javnega in pravega češčenja Matere božje in svetnikov, ne smemo zadnjim prištevati one, da je Cerkev vedno zmagoslavno odbijala od sebe kugo krivoverstev in zmot. Pri tem moramo občudovati načrt Previdnosti božje, ki more tudi iz hudega izvabiti dobro, ko je dopustila, da je ponehala vera ali pobožnost vernikov, ali da so krive vere katoliško resnico napadale, toda z izidom, da je Cerkev zasvetila v novem sijaju, vera in pobožnost pa da sta se kot iz dremavosti vzbujeni dvigali na višje in svetejše stopinje. Tudi prazniki, vpeljeni v bogoslužje v časih, ki so nam bližji, imajo podoben začetek in podobne koristi, n. pr. praznik sv. Rešnjega Telesa, ki je bil vpeljan, ko je pojemalo spoštovanje in češčenje sv. Rešnjega Telesa. To, da se s čim večjo zunanjo slovesnostjo in pobožnostjo obhaja ta praznik osem dni, naj bi zopet priklicalo ljudstva nazaj k javnemu češčenju Najsvetejšega. Praznik presvetega Srca Jezusovega pa je bil vpeljan takrat, ko so začele duše ljudi, oslABLJENE in odbijane od otožnosti in mrzle strogosti janzenistov, popolnoma omagovati in bežati od ljubezni božje in zaupanja na zveličanje.

Če bomo torej zaukazali, da naj se Kristus od vsega katoliškega sveta časti kot Kralj, hočemo s tem zadostiti potrebi našega časa in dati uspešno zdravilo proti tisti kugi, ki zastruplja danes človeško družbo. Kugo naše dobe imenujemo tako zvani laicizem in njegove zmote ter brezbožne namene. To zlo, kakor veste, častiti bratje, ni vzkliko v enem dnevu, ampak se je že dalje časa skrivalo v osrčju družbe. Pričeli so

³⁴ Sermo 47, De Sanctis.

najprej zanikavati gospostvo Jezusovo nad vsemi narodi; odrekli so Cerkvi pravico, izvirajočo iz pravice Kristusove, učiti vse narode, dajati postave, ljudstva voditi in jih pripeljati k večnemu zveličanju. Korak za korakom so krščansko vero enačili z drugimi krivimi verami; potem so jo podjarmili svetni oblasti, jo predali samovolji vladarjev in oblastnikov. Da, še dalje so šli. Bili so taki, ki so hoteli na mesto Kristusove vere postaviti neko naravno vero, neko naravno čuvstvanje. Da, bile so države, ki so mislile, da so lahko brez Boga in katerih verski nazor se je kazal v brezboštvu in zaničevanju Boga. Nad žalostnimi sadovi, ki jih je vsepovsod dolgo časa prinašal odpad posameznikov in držav od Kristusa, smo tožili v okrožnici »Ubi arcano« in danes tožimo. In ti sadovi so: povsod je razsejano seme razprtij; zavist in sovražnost gospodarita med narodi in do danes ovirata popolno pomirjenje; nebrzdane strasti vladajo, ki se pogostokrat skrivajo pod videzom javnega blagra in ljubezni do domovine, pa izhajajo iz njih medsebojni prepiri, slepo in preveliko samoljubje, ki ne vidi nič drugega, kakor lastno in zasebno korist ter vse po tem meri, popolno uničen je domači mir, razdrt od pozabljanja in zane-marjanja dolžnosti; skupnost, stalnost v rodbini je razmajana; razdrta je končno in razpadla je človeška družba. Vendar Nas navdaja upanje, da se bo z bodočim vsakoletnim praznovanjem praznika Kristusa Kralja človeška družba sebi na srečo potrudila, vrniti se k preljubljenemu Zveličarju. Naloga katoliških mož bo, to vrnitev pospeševati z delom in trudom; žal, izmed teh mož prav mnogi ne stoje v družbi na onem socialnem stališču in nimajo one veljave, ki bi jo mcrali po vsej pravici imeti tisti, ki nosijo luč resnice. Morda je to neprijetno stanje pripisovati mlačnosti in bojzljivosti dobrih, ki se oddaljujejo od boja ali se le slabo borijo. Iz tega pa črpajo protivniki Cerkve tem večjo brezobzirnost in drznost. Ako bi bili verniki splošno uverjeni, da je njih dolžnost, hrabro in vedno se vojskovati pod zastavo Kristusa Kralja, bi kmalu v njih vzplamtel ogenj apostolstva in bi se trudili, odtujene in nepoučene duše spraviti s svojim Gospodom.

Da bi se ta javni odpad, ki ga je laicizem povzročil v tako silno škodo človeške družbe, obsodil in kolikor mogoče popravil, ali ne bo v ta namen prav močno koristilo vsakoletno praznovanje praznika Kristusa Kralja po vsem svetu? Kajti čim bolj se tako krivično molči o presladkem imenu našega Gospoda v zborih narodov in državnih zbornicah, tem potrebnije je, da to ime glasno kličemo v svet ter pravice Kristusovega dostojanstva in oblast kot Kralja širimo in poudarjamo.

Kdo ne opaža, kako se je od konca minulega stoletja pot za uvedbo tega novega praznika srečno in izvrstno utrjevala? Vsakdo ve, kako globokoumno in jasno so to češčenje zagovarjale knjige, izišle po vsem svetu v raznih jezikih, kako je dalje priznavala Kristusovo kraljevo čast in oblast ona pobožna navada, da so se neštivilne družine posvetile presvetemu Sreč Jezusovemu. Toda niso samo družine to storile, tudi mesta in države, da, ves človeški rod se je ob koncu leta 1900. na spodbudo

in pod vodstvom Leona XIII. posvetil božjemu Srcu. Ne smemo zamolčati, da so k slovesnemu priznavanju kraljeve oblasti Kristusa nad človeškim rodом čudovito mnogo pripomogli številni evharistični kongresi, ki se obhajajo v naših dneh z namenom, da bi posamezne škofije, ali pokrajine, ali narodi, ali vsi narodi sveta vabili svoje vernike k češčenju pod evharističnimi podobami skritega Boga, in kjer se v govorih na zborovanjih in v cerkvah, s skupno molitvijo pred slovesno izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom in s prekrasnimi procesijami verniki spodbujajo Kristusa slaviti in častiti kot od Boga nam danega Kralja. Po vsej pravici bi smeli reči, da hoče krščansko ljudstvo, kakor od božjega navdihnjenja vojeno, onega Jezusa, katerega brezbožni ljudje, ko je v svoje prišel, niso hoteli sprejeti, iz tihote in tako rekoč skrivališča svetišč ponesti v zmagoslavnem sprevodu po ulicah mest in mu vrniti vse kraljevske časti.

Za izvršitev Našega sklepa pa nudi koncu se bližajoče sveto leto zares najugodnejšo priliko. Saj je dobrotni Bog v tem letu duše in srca vernikov, ki so vzdramljeni zahrepeneli po nebeških vse umevanje presegajočih darovih, iznova obogatil s svojo milostjo ali jim dal novo pobudo, da si bodo prizadevali za še višje duhovne dobrote, in jih na pravem potu utrdil.

Če se torej oziramo na toliko prošenj, ki so Nam došle, ali če pregledamo, kar se je v času svetega leta dogodilo, imamo dosti razlogov misliti, da je prišel vendar enkrat dan, vsem zaželen, da oznamimo, naj se Kristus kot Kralj vesoljnega človeštva časti z lastnim in posebnim praznikom. V tem letu namreč, kakor smo v začetku rekli, je bil ta božji Kralj v resnici *čudovit v svojih svetnikih, slavno poveličan* po novi četi svojih vojakov, ki so bili svetnikom prišteti; v tem letu so mogli vsi občudovati zmage od oznanjevalcev evangelija Kristusu pridobljene pri razširjanju njegovega kraljestva; v tem letu slednjič smo se s praznovanjem na novo dotekle stoletnice nicejskega cerkvenega zbora spominjali potrditve verske resnice, da sta včlovečena Beseda in Oče istega bistva, verske resnice, ki je temelj oblasti Kristusove nad vsemi narodi.

Zato torej po svoji apostolski oblasti ustanovljamo praznik našega Gospoda Jezusa Kristusa Kralja, ki naj se praznuje po vsem svetu vsako leto zadnjo nedeljo meseca oktobra, to je na nedeljo, ki je pred praznikom vseh svetnikov. Nadalje zaukazujemo, naj se prav ta dan vsako leto ponovi posvetitev človeškega rodu presvetemu Srcu Jezusovemu, ki jo je Naš prednik svetega spomina Pij X. ukazal ponoviti vsako leto. Za to leto hočemo, da se to zgodi dne 31. tega meseca, ko bomo sami imeli slovesno sv. mašo v čast Kristusu Kralju in bomo ukazali, da se posvetitev izvrši vpričo Nas. Mislimo, da ne moremo bolje in prikladneje zaključiti svetega leta in da ne moremo Kristusu *nesmrtnemu Kralju vekov* izraziti dostojnejše zahvale svoje duše — ki naj bo tudi zahvala vsega katoliškega sveta — za vse dobrote, ki jih je izkazal v tem svetem letu Nam, Cerkvi in vsemu katoliškemu imenu.

Ni treba, častiti bratje, da bi vam na dolgo in široko pojasnjevali, iz katerega razloga smo določili, naj se praznuje poseben praznik Kristusa Kralja ločeno od drugih Gospodovih praznikov, ki nekako vsebujejo in v praznovanju izražajo njegovo kraljevsko dostojanstvo. Dosti je opozoriti samo na sledeče: Dasi je bistveni predmet vseh Gospodovih praznikov Kristus, vendar v načinu, kako se predmet izraža v praznovanju, ni najti kraljevega imena in oblasti Kristusove. Vzrok dalje, da smo novi praznik postavili na nedeljo, je, da bi ga ne praznovali samo duhovniki v svojih molitvah in svetih daritvah, ampak, da bi tudi ljudstvo, prosto vsakdanjega dela, moglo v duhu svetega veselja dati Kristusu spričevalo svoje pokorščine in vdanosti. Zadnja nedelja meseca oktobra se Nam dozdeva zato najprikladnejša, ker se skoro že zaključuje tek cerkvenega leta; tako se bo zgodilo, da bodo skrivnosti življenja Gospodovega, praznovane tekom leta, v praznovanju praznika Kristusa Kralja dosegle konec in vrhunec, in da bomo, preden bomo praznovali slavo vseh svetnikov, oznanjali in slavili slavo Njega, ki v vseh svetnikih in izvoljenih slavi svoje zmagoslavje. Vaša naloga in dolžnost pa, častiti bratje, naj bo poskrbeti, da bodo vsako leto kot priprava na ta praznik, v vseh župnijah propovedi, ki naj se v njih ljudstvo natanko pouči o bistvu, pomenu in važnosti tega praznika, da bo moglo svoje življenje tako uravnati in urediti, kakor se spodobi onim, ki so zvesto in vneto pokorni gospostvu božjega Kralja.

H koncu tega lista, častiti bratje, Vam hočemo še pojasniti, kakšnih koristi si obetamo in pričakujemo od tega javnega češčenja Kristusa Kralja tako za Cerkev in človeško družbo kakor tudi za posamezne kristjane.

Na vsak način bo češčenje božjega gospostva poklicalo ljudem v spomin, da mora Cerkev, ki jo je ustanovil Kristus kot popolno družbo, po svojem prvotnem pravu, kateremu se ne more odpovedati, zahtevati popolno svobodo in neodvisnost od svetne oblasti, in da v izvrševanju svoje božje naloge, učiti, vladati in vse one, ki pripadajo kraljestvu Kristusovemu, voditi k večnemu zveličanju, ne more biti odvisna od samovolje drugih. Nadalje mora država dati enako prostost vsem cerkvenim redovom in družbam obojega spola, ki so za Cerkev in njene višje pastirje velika pomoč ter se tako mnogo trudijo v razširjevanju in utrjevanju kraljestva Kristusovega, bodisi da po svetih redovnih obljubah napovedujejo boj trojni poželjivosti sveta, ali da z izvrševanjem dolžnosti popolnejšega življenja pripomorejo, da se ona svetost, ki naj je po volji božjega Ustanovitelja posebno znamenje Cerkve, trajno in vedno v novem sijaju pokazuje pred očmi vseh ljudi.

Državam bo vsakoletno praznovanje tega praznika opomin, da dolžnost, Kristusa javno častiti in mu služiti, veže kakor posameznika tako tudi državnike in oblastnike; te bo opominjalo misliti na poslednjo sodbo, ko bo Kristus najstrožje kaznoval tolike krivice, ki so se mu godile ne le tam, kjer je bil izgnan iz javnega življenja, ampak tudi tam, kjer je bil preziran in zaničevan. Kraljevsko dostojanstvo njegovo namreč zahteva, da država uredi vse v skladu z božjimi postavami in krščanskimi načeli,

in to v zakonodaji, v sodstvu ter v pouku in vzgoji mladine k zdravi prosveti in poštenemu značaju.

Razen tega bodo mogli Kristusovi verniki iz umevanja teh stvari črpati čudovito mnogo moči in kreposti, da bodo svoje duše uredili po pravilih krščanskega življenja. Kajti, če je Kristusu Gospodu dana vsa oblast v nebesih in na zemlji; če so ljudje, odkupljeni z dragoceno njegovo krvjo, po nekem novem pravu podložni njegovemu gospostvu; ako končno ta oblast obsega vso človeško naravo; je jasno, da ni nobene zmožnosti v nas, ki bi bila izvzeta iz tega gospostva. Kraljevati mora v človeškem razumu, čigar dolžnost je, da sam sebe popolnoma poniža ter trdno in trajno pritrди razodetim resnicam in Kristusovemu nauku; kraljevati mora v volji, ki se mora božjim zapovedim in predpisom pokoravati; kraljevati mora v srcu, ki mora ne meneče se za naravne poželjivosti, ljubiti Boga nad vse in njega samega se držati; kraljevati mora v telesu in njegovih udih, ki morajo kot orodje, ali, da govorimo z apostolom Pavlom, *kot orožje pravičnosti*³⁵ služiti notranjemu posvečenju duš. Če se bo vse to vernikom popolnoma pojasnilo in v preišljevanje podalo, se bodo ti mnogo lažje navajali do popolnosti. O da bi se dogodilo, častiti bratje, da bi po sladkem Kristusovemu jarmu pozeleli in ga sprejeli sebi v zveličanje vsi, ki so še zunaj, in da bi ga mi vsi, kolikor nas pripada po usmiljenem sklepu Boga, njegovi družini, ne nosili neradi, ampak željno, z ljubeznijo in sveto; in da bi iz svojega po zapovedih božjega kraljestva uravnanega življenja prejemali vesele in prebogate sadove in da bi bili od Kristusa spoznani kot zvesti služabniki, da tako postanemo v njegovem nebeškem kraljestvu z njim vred deležni večne blaženosti in sreče.

To Naše voščilo, častiti bratje, o priliki bližajočega se božiča, vam bodi dokaz Naše očetovske ljubezni; in v posredovanje božjih milosti sprejmite apostolski blagoslov, ki ga, častiti bratje, iz vsega srca podeljujemo vam, vaši duhovščini in ljudstvu.

Dano v Rimu, dne 11. decembra v svetem letu 1925, v četrtem letu Našega vladanja.

PIJ XI., PAPEŽ.

12.

IZPITI MLADIH DUHOVNIKOV V SMISLU KAN. 130.

Za letošnje izpite se določa sledeča tvarina:

I.

Iz osnovnega bogoslovja: De Ecclesia. — Iz dogmatike: De actu fidei eiusque proprietatibus; de necessitate gratiae actualis, eius relatione ad naturam, de dispensatione eius, de iustificationis natura et effectibus formalibus gratiae sanctificantis; de visione beatifica; de sanctitate Christi; de sacerdotio Christi; de divina maternitate B. M. V. deque privilegiis

³⁵ Rim 6, 13.

eam sequentibus; de ss. Eucharistiae sacramento, de confessione sacramentali; de contritione et attritione.

II.

Iz biblične vede: Stari zakon. Uvod v pentatevh in velike preroke. Glavna mesijanska prerokovanja. Eksegeza prvih 50 psalmov. — Novi zakon. Uvod v evangelij sv. Luka, Apostolska dela in Pavlove liste. Eksegeza evangelija sv. Luka in Apostolskih del.

III.

Iz moralne teologije: De legibus, de conscientia. — De quarto, quinto, septimo Decalogi praecepto.

Iz pastoralne teologije: O sv. maši in o zakramentih.

Iz cerkvenega prava: De matrimonio (Can. 1012—1143; 1960—1992). De beneficiis et administratione bonorum ecclesiasticorum (Can. 1409 do 1551).

Izpiti iz vseh treh skupin se bodo vršili v torek 5. oktobra 1926 v avlah teološke fakultete (Alojzijevišče). Začetek ob osmih.

13.

KANONIČNA VIZITACIJA IN BIRMOVANJE V L. 1926.

Red bo navaden, kakor dosedaj. Prihod okoli 16ih, blagoslov, šola, cerkev, pisarna. Ob 19ih kratka večerja. Drugi dan zjutraj od 5ih do 9ih spovedovanje; ob 9ih sv. opravilo; ob 12ih preprosto kosilo brez potrate. Prišel bom s svojim vozom, le za prtljago naj bi gospodje župniki, kjer bo to potrebno, poskrbeli.

Za posamezne župnije sem določil te-le dneve:

Dekanija ljubljanske okolice.

1. Preska v ponedeljek 12. aprila.
2. Sora v torek 13. aprila.
3. Šmartin v sredo 14. aprila.
4. Ježica v četrtek 15. aprila.
5. Črnuče v petek 16. aprila.
6. Št. Jakob v soboto 17. aprila.
7. D. M. v Polju v nedeljo 18. aprila.
8. Sostro v ponedeljek 19. aprila.
9. Rudnik v torek 20. aprila.
10. Golo v sredo 21. aprila.
11. Želumlje v četrtek 22. aprila.
12. Ig v petek 23. aprila.
13. Št. Vid v torek 25. maja.
14. Tomišelj v nedeljo 8. avgusta.
15. Brezovica v ponedeljek 9. avgusta.
16. Dobrova v torek 10. avgusta.
17. Sv. Katarina v sredo 11. avgusta.

Dekanija Vrhnika.

18. Vrhnika v nedeljo 25. aprila.
19. Borovnica v ponedeljek 26. aprila.
20. Horjul v torek 27. aprila.
21. Polhov gradec v sredo 28. aprila.
22. Črni vrh v četrtek 29. aprila.
23. Št. Jošt v petek 30. aprila.
24. Vrh (Sv. Trije Kralji) v soboto 1. maja.
25. Rovte v nedeljo 2. maja.
26. Dolenji Logatec v ponedeljek 3. maja.
27. Gorenji Logatec v torek 4. maja.
28. Hotedršica v petek 21. maja.
29. Preserje v nedeljo 30. maja.
30. Rakitna v ponedeljek 31. maja.
31. Podlipa v torek 1. junija.

Dekanija Cerknica.

32. Planina v sredo 5. maja.
33. Unec v četrtek 6. maja.
34. Begunje v petek 7. maja.
35. Cerknica v nedeljo 9. maja.
36. Grahovo v ponedeljek 10. maja.
37. Stari trg v sredo 12. maja.
38. Babno polje v petek 14. maja.
39. Bloke v nedeljo 16. maja.
40. Sv. Trojica v ponedeljek 17. maja.
41. Sv. Vid v torek 18. maja.

Dekanija Kamnik.

42. Kamnik v nedeljo 12. septembra.
43. Tunice v ponedeljek 13. septembra.
44. Stranje v torek 14. septembra.
45. Gozd v sredo 15. septembra.
46. Mekinje v četrtek 16. septembra.
47. Nevlje v petek 17. septembra.
48. Sela v soboto 18. septembra.
49. Spodnji Tuhinj v nedeljo 19. septembra.
50. Zgornji Tuhinj v ponedeljek 20. septembra.
51. Motnik v torek 21. septembra.
52. Špitalič v sredo 22. septembra.
53. Rova v petek 24. septembra.
54. Vranja peč v soboto 25. septembra.
55. Domžale v nedeljo 26. septembra.
56. Dob v ponedeljek 27. septembra.
57. Homec v torek 28. septembra.
58. Mengeš v sredo 29. septembra.
59. Komenda v četrtek 30. septembra.
60. Vodice v nedeljo 3. oktobra.

14.

NOVOMAŠNIKI L. 1926.

V mašnike bodo letos posvečeni sledeči bogoslovci-četrtoletniki ljubljanske škofije:

1. Fajdiga Viljem, roj. v Radovljici dne 22. junija 1903.
2. Grims Stanislav, roj. v Škofji Loki dne 7. marca 1901.
3. Nachtigal Frančišek, roj. v župniji Žužemberk dne 18. marca 1900.
4. Odar Alojzij, roj. v župniji Boh. Srednja vas dne 19. junija 1902.
5. Švelc Anton, roj. v župniji Kranj dne 17. januarja 1903.

V smislu določila kan. 998 cerkv. zak. naj se ti novomašniki v vseh župnih in samostanskih cerkvah razglase vernikom s prižnice, in sicer še pred veliko nočjo.

Višji redovi se bodo delili: subdiakonati na belo nedeljo dne 11. aprila 1926, diakonati v soboto po binkoštih dne 29. maja 1926 in prezbiterati na praznik sv. Petra in Pavla dne 29. junija 1926.

15.

**ADDENDA ET MUTANDA IN DIRECTORIO LITURGICO
A. 1926.**

Die 30. Oct., Sabb. — Vesp. de seq. (ppr.); com. Dom. (Ant. *Vidi Dnum*), Compl. de Dom., Hymn. concl. *Jesu — qui scepra mundi temperas.*

In Martyrol. 1. loco: *Festum Domini Nostri Jesu Christi Regis.*

31. Oct., ✠ Dom. XXIII p. Pent. (1. Nov.) Festum D. N. J. Chr. Regis, dup. 1. cl. Off. fest. (ut in fol. novo); L. 9. et com. Dom. in Ld.; ad Prim. *Ÿ. Qui primatum in omnibus tenes.* — M. ppr. (in fol. novo), com. Dom., Cr., Praef. ppr. (nova), ult. Ev. Dom. — Vesp. (in cathedr. 1. et 2. solemn.) de seq., com. praec. et Dom.

3. Nov., Fer. 4. De 3. die infr. Oct., sem., c. a. Off. ord.; LL. 1. Noct. ac R̄R̄. ex Dom. praec. (R̄R̄. 2. et 3. Noct. in Br. vet. ex Var.). — M. conv. (c. vir.) de Dom. praec., sine Gl., com. Oct. tant., sine Cr., Praef. comm., *Bened. Dno.* — M. priv. ut supra; vel de festo, Gl., 2. Or. Dom., 3. de Spir. S., Cr. — Vesp. de seq., com. praec. ac Ss. Vitalis et Agricol. Mm.

16.

RAZNE OBJAVE.

Poroke naših državljanov v Franciji. Ker je mnogo Slovencev v Severni Franciji in ker se dogajajo slučajji, da gredo neveste tja za svojimi ženini, da bi se ondi poročili, je za dušne pastirje važno vedeti, kako vse urediti, da bo poroka takoj mogoča.

V Franciji je obligatorična civilna poroka, kar velja tudi za inozemce, ki hočejo ondi skleniti zakon. Oklici se vrše v občini, kjer name-

ravata zaročenca skleniti zakon, ako najmanj šest mesecev že ondi bivata. Ako zaročenca ali eden zaročencev v dotični občini še ne biva šest mesecev, se vrše oklici tudi v občini prejšnjega bivališča. Za zaročence torej, ki se hočejo poročiti takoj po prihodu v Francijo, je treba, da so se zanje izvršili oklici že tu v domovini. Na podlagi teh oklicev se izvrše potem civilni oklici v Franciji v občini bivališča. Ker ženin v takih primerih večinoma že biva šest mesecev v dotični občini v Franciji, je zadeva važna predvsem za nevesto. Župni uradi naj torej v takih slučajih poskrbe, da se bodo za nevesto izvršili oklici tu, preden odide v Francijo. Poleg oklicnega lista so potrebne še naslednje listine: rojstni in krstni list ter samski list obeh zaročencev; istotako domovinski list; potrdilo sreskega poglavarja, da proti ženitbi ni zadržka. Listine naj imajo, ako ne francoski, vsaj latinski prevod.

Kakor znano biva med Slovenci v Severni Franciji naš duhovnik Franc Gornik. Njegov naslov je: M. l' Abbé Fr. Gornik, Aumonier d'Émigration Slovène, Bruay en Artois, P. d. C. France.

Naznanila smrti vojaških obveznikov. Od Dravske divizijske oblasti v Ljubljani je prejel škof. ordinariat dopis z dne 17. februarja 1926, Dj. br. 871, ki se glasi: »Nekateri sreski poglavarji odnosno vojne vlasti ne dobivajo od vseh župnijskih uradov mrliških listov glede umrlih vojaških obveznikov, to je tistih, ki še niso dopolnili 50. leta starosti in pripadajo vojni obveznosti. Taki umrli se ne morejo izbrisati iz vojaške evidence, kar pozneje otežava in zavlačuje tozadevno službeno uradovanje.

Da se to v bodoče prepreči, prosim škofijski ordinariat, da v svojem območju odredi, naj župni uradi pravočasno obveščajo pristojne sreske poglavarja u smislu člena 8. točke 2. Pravilnika o prevodjenju mladiča itd. o eventualni smrti vojaških obveznikov.

Ravno tako se prosi, da bi župnijski uradi na poizvedbe poedinih vojnih vlasti, katere se odnosijo na pogrešane ali umrle obveznike iz vojne ali predvojne dobe, blagovolili dajati točne podatke, v kolikor z njimi razpolagajo.«

O tem se matični voditelji obveščajo radi ravnanja.

Škofijsko društvo za varstvo sirot v Ljubljani. Župnim uradom se je razposlalo letno poročilo tega društva za l. 1925. Kakor prejšnja leta priporoča škof. ordinariat tudi letos zopet to društvo gg. duhovnikom, da bi zbirali darove za to prepotrebno društvo.

Sv. olja. V pokritje letošnjih stroškov za sv. olja naj posamezne cerkve prispevajo v isti višini kakor lansko leto. Dekanijski uradi naj nakažejo na vsako dekanijo pripadajoči znesek škof. ordinariatu.

Pri podružnici na Primskovem pri Kranju je izpraznjeno bivališče za duhovnika v pok., ki bi mogel še nekoliko delovati v duševnem pastirstvu po potrebi kraja. Duhovniki, ki bi se hoteli ondi naseliti, naj se zglasijo škof. ordinariatu do 15. marca t. l.

ORGLARSKA ŠOLA. Ponovno se župnijski uradi pozivljajo, naj nemudoma vpošljejo prispevek za l. 1926. Vodstvo orglarske šole tudi sporoča, da mnogi župni uradi ne pošiljajo predpisanega zneska. Glede višine prispevka se župni uradi opozarjajo, da znaša Din 4— na 100 duš (Škof. list 1924, str. 14).

17.

UČNI NAČRT ORGLARSKE ŠOLE CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

(Konec.)

X. Izobrazba glasu.

a) Petje.

Dihanje: klavikularno, prsno ali bočno, s prepono, kombinirano.

Nastavek v jabolku: trdi, aspirirani, mehki.

Nastavek: nosni, na trdem nebu; napačni.

Resonančni in odmevni činitelji: kosti, dupline.

Petje zlogov z zvenečimi soglasniki: m, n, r, l, v, z, ž in »h«, n. pr. maj, mej, mij, moj, muj.

Petje besed s posebnim ozirom na izreko in barvo samoglasnikov.

Petje kratkih stavkov.

Važnost dihanja za fraziranje.

Petje eno- in dvoglasnih pesmic.

Opomba. Petje je razredno in individualno, kakor dovoljuje odmerjeni čas.

b) Anatomija pevskega organa.

Organi za dihanje in sapo: pljuča, sapnik, prepona.

Organi za proizvajanje glasov in tona: jabolko, jezik, ustnice.

Činitelji za oblikovanje tona: jabolčna, goltna, ustna, nosna duplina i. dr.

c) Fiziologija in fonetika.

Razdelitev glasov: samoglasniki in soglasniki.

Soglasniki: priporniki, zaporniki, nosniki, jezičniki; z ozirom na mesto pripore in zapore: ustničniki, zobniki, nebnički, goltnik.

Izreka in barva samoglasnikov:

- i: ozki, široki;
- e: ozki, srednji, široki;
- a;
- o: ozki, široki;
- u
- polglasnik.

Izreka soglasnikov s posebnim ozirom na izgovarjavo l.

Opomba: Pevska izgovarjavo se ne krije vedno z običajno; zato je treba zavzeti včasih posebno stališče z ozirom na lepoto petja.

XI. Cerkevno petje (figuralno).

Eno- in dvoglasno petje iz Premrlove Pesmarice za mladino. Navajanje na ljudsko petje.

Priloga za petje v mešanem zboru, zlasti pri tihih mašah¹ (tenor, bas). Pojo se pesmi raznih, zlasti slovenskih skladateljev: mašne, razne za cerkevno leto, Marijine, evharistične i. dr.

Učenci pojo skupno in posamezno.

Hkrati se študira pesemsko cerkvenoglasbeno slovstvo, predvsem domače.

¹ V petju latinskih skladb: motetov, maš itd. se vadijo pri pevskih vajah za stolnico.

XII. Orglarstvo in nauk o ostalih instrumentih.

a) Orglarstvo.

Beseda orgle in nje današnja vsebina.

Deli orgel:

1. Mehovje: kovaški meh, klinasti meh, meh zaboj; meh z zalogo (shrambo), ventilator.
2. Igralniik: Njegov prostor; klaviature, manual, pedal, registri.
3. Sapnice:
 - a) pri mehaničnih orglah: α) na smuči (Schleiflade), β) na stožci;
 - b) pri pnevmatičnih orglah s stožci;
 - c) pri električnih orglah.
4. Prenos pritiska od tipke do piščalke:
 - a) mehaničen z abstrakti, koti;
 - b) pnevmatičen po ceveh.
5. Piščali:
 - a) menzure, konstrukcija raznovrstnih lesenih, kovinastih, jezičnikov;
 - b) vrste piščali, njih zunanji zvoki, značilna svojstva njih glasu; α) principali; β) pokrite piščali ali burdoni; napol pokrite; γ) flavte; δ) režeče: ostro, mehko režeče; ϵ) mešani izpremeni: miksture, korneti, progresije, njih pomen in njih sestava; ζ) jezičniki.
6. Dispozicije: Načela, po katerih se določajo za vsake orgle nujno potrebne vrste piščali; praktično sestavljanje dispozicij za majhne, srednje, velike orgle.
7. Ogledovanje orgel.
8. Napake, ki se največkrat ponavljajo.

b) Nauk o drugih instrumentih.

1. Pihala in trobila.
 - a) Pihala: flauta, oboa, klarinet, fagot, dude itd.
 - b) Trobila: rog, trobenta, pozavna, tuba itd.
2. Godala in brenkala.
 - a) Godala: gosli, viola, čelo, kontrabas;
 - b) Brenkala: harfa, kitara, lutnja, citre, mandolina, klavir.
3. Tolkala: pavke, boben, činele, triangel, tamtam itd.

XIII. Pevodstvo.

Njega pomen in namen. Temeljne zahteve za pevodjjo: 1. glasbena teorija do oblikoslovja; 2. dober posluš in čut za glasbeno lepoto; 3. izvežban glas vsaj v omejenem obsegu; 4. izrazita fonetika, čista vokalizacija; 5. poznavanje skladieb, ki naj jih uči.

Ritmične, melodične, dinamične, agogične prvine v skladbah. Vezani sodobni ritem; svobodni, prosti ritem korala, recitativa. Vrste recitativa. Vrste vezanega ritma; dvo-, tro-, peterodelni ritem in sestavljene oblike. Taktiranje raznih ritmičnih oblik. Dinamika in nje skrajne meje; posebnosti: staccato, sforzato.

Dirigiranje, njega namen; način, kako z dirigiranjem označiti ritem, dinamiko, agogiko. Desnica označa ritem, levica nastopa na dinamično, agogično pomembnih mestih in pri ritmičnih posebnostih. Važnost prvega maha, kako ga točno označiti s kratkim pripravljanim gibom, ne pa s štetjem mahov, s praznim taktiranjem ali pevovodjevim petjem.

Deklamacija v govoru in petju. — Poudarek: besedni, glasbeni, stavkov, čustveni (patetični); kako ga pripraviti z naraščanjem na prejšnjem zlogu, da melodično črto veže in je ne trga. Kako peti potisnjeni, potegnjeni poudarek, note s piko. Medsebojni vpliv glasbe in besedila, kako se eno drugemu podreja.

Potreba čiste intonacije, jasne vokalizacije in odločne fonetike. Važnost zadnjega akorda in zadnjega takta v skladbi.

Praktično poučevanje, dirigiranje eno-, dvo- in večglasnih cerkvenih in svetnih skladb. Pri tem se praktično kaže važnost dinamičnega organskega razvoja, opozarja na važnost agogike, razlagajo pesemske oblike in njih sestavine.

XIV. Pisanje

se poučuje po sedaj veljavnih pravilih za pouk v krepki, lični in hitri pisavi.

XV. Računstvo.

Elementarno računstvo. Računanje z desetinskimi števili. Ulomki. Regeldetrija. Obrestni računi. Računanje kontokorentnih obresti po progresivni, retrogradni in stopnjevalni metodi.

XVI. Trgovsko dopisovanje.

Naloga in pomen dopisovanja. Oblika trgovskih pisem. Naslovi, vsebina. Evidenca. Kopije.

XVII. Zadrugi in knjigovodstvo.

1. **Z a d r u Ź n i š t v o.** — Osnovni pojmi o narodnem gospodarstvu. Namen in pomen zadrugi. Vrste in oblike zadrug. Najvažnejše določbe zadrugnega zakona. Predpisi o registraciji zadrugnih tvrdk. Praktična sestava vlog na trgovsko sodišče. Razlaga pravil. Članstvo. Delokrog načelstva, nadzorstva in občnega zbora. Razlaga o praktičnem poslovanju rafajznovk, konsumnih, kmetijskih, obrtnih in strojnih zadrug.

2. **K n j i g o v o d s t v o.** — Osnovni pojmi. Sistematična razdelitev imetja in poslovnih sprememb. Knjigovodski izrazi. Praktično knjigovodstvo: a) enoletni načrt po dvostavnem knjigovodstvu za blagovne zadruge; bilanca; b) enoletni načrt enostavnega knjigovodstva za denarne zadruge. Sestava računskega zaključka.

Učiteljski zbor orglarske šole v Ljubljani.

Ravnatelj: P r e m r l Stanko, ravnatelj stolnega kora, konservatorijski profesor in vseučiliški nastavnik (poučuje harmonijo, kontrapunkt, orgle, cerkveno petje in pevovodstvo).

Učitelji: A n Ź i č Anton, veroučitelj na drž. realki (poučuje verouk in cerkveno glasbeno liturgiko).

G r ö b m i n g Adolf, profesor glasbe na drž. učiteljišču (poučuje izobrazbo glasu).

K i m o v e c dr. Frančišek, stolni kanonik (poučuje harmonijo, koral, orgle in orglarstvo).

K r i š t o f i č Karel, revizor Zadrugne zveze (poučuje računstvo, trgovsko dopisovanje, zadrugi in knjigovodstvo).

L e v e c Janez, vodja mestne ljudske šole v pok. (poučuje pisanje).

Mantuan dr. Josip, dvorni svetnik, ravnatelj drž. muzeja v pok. (poučuje cerkvenoglasbeno zgodovino).

Švara dr. Danilo, kapelnik Narodnega gledališča (poučuje klavir).

Vedral Josip, konservatorijski profesor (poučuje klavir).

Zdešar Ivan, regenschori (poučuje glasbeno teorijo in orgle).

18.

KONKURZNI RAZPIS.

Z okrožnico z dne 3. februarja 1926, št. 437, je bila razpisana župnija Št. Janž z rokom do 28. februarja 1926.

Razpisuje se župnija Lučine v loški dekaniji.

Prosnje je nasloviti na škofijski ordinariat.

Kot zaključni rok za vlaganje prošenj se določa 25. marec 1926.

19.

ŠKOFIJSKA KRONIKA.

Imenovan je bil za ekspozita in kuratnega beneficiata v Vogljah Franc Rajčevič, ki je resigniral na župnijo Lučine.

Resigniral je na župnijo Št. Janž župnik Ljudevit Bajec in odšel v zagrebško nadškofijo.

Uprava župnije Št. Janž je začasno poverjena tamošnjemu kaplanu Francu Hoenigmanu.

Začasni pokoj je dovoljen Ivanu Severju, kaplanu v Šmariji.

Sv. mašniško posvečenje je prejel dne 27. februarja 1926 Alojzij Mlakar, C. M.

Umrli je Jakob Koritnik, župnik v pokoju, na Blokah dne 23. februarja 1926 v starosti 77 let. — N. v m. p.!

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 6. marca 1926.

Vsebina: 11. Okrožnica sv. očeta papeža Pija XI. »Quas primas« o prazniku Kristusa Kralja. — 12. Izpiti mladih duhovnikov. — 13. Kanonična vizitacija in birmovanje l. 1926. — 14. Novomašniki l. 1926. — 15. Addenda et mutanda in Directorio liturgico. — 16. Razne objave. — 17. Učni načrt orglaske šole Cecilijinega društva v Ljubljani. — 18. Konkurni razpis. — 19. Škofijska kronika.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Dostal. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.